

ΣΠΥΡΟΣ
ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ

Η εξομολόγηση

μυθιστόρημα

ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Σειρά: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σπύρος Πετρουλάκης, *Η εξομολόγηση*

© Σπύρος Πετρουλάκης και εκδόσεις Μίνωας, 2015

Παραγωγή: ΜΙΝΩΑΣ Α.Ε.Ε.

1η έκδοση: Απρίλιος 2015

Επιμέλεια κειμένου: Χριστίνα Τούτουνα

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Ιάκωβος Ψαρίδης

Σελιδοποίηση: Δήμητρα Μυτσκίδου

Φωτογραφία εξωφύλλου: © Colin Anderson / Getty Images
/ Ideal Image

Copyright © για την παρούσα έκδοση:

Εκδόσεις ΜΙΝΩΑΣ

Τ.Θ. 504 88, 141 10 Ν. Ηράκλειο, ΑΘΗΝΑ

τηλ.: 210 27 11 222 – fax: 210 27 11 056

www.minoas.gr • e-mail: info@minoas.gr

ISBN 978-618-02-0454-4

ΣΠΥΡΟΣ
ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Βασισμένο
σε πραγματικά γεγονότα

Στη γιαγιά Ελένη,
την κυρα-Λένη όλων μας...

Όρος Σμόλικας, Ήπειρος,
Μονή Παναγίας Βρεφοκρατούσας,
Δευτέρα 29 Ιουλίου 2013

Η μαύρη Μερσεντές σταμάτησε έξω από την καγκελόφραχτη πύλη του μοναστηριού. Τα τζάμια του τζίπ ήταν φιμέ, πράγμα που δεν επέτρεπε σε κανέναν απέξω να διακρίνει ποιος ήταν ο επιβαίνων. Το μόνο που θα μπορούσε να πει με βεβαιότητα κάποιος ήταν ότι επρόκειτο για υψηλό πρόσωπο της Εκκλησίας. Οι πινακίδες, άλλωστε, καθώς και το πανάκριβο αυτοκίνητο το επιβεβαίωναν.

Ο οδηγός βγήκε και άνοιξε την πίσω πόρτα. Από μέσα πρόβαλε ένας ψηλός, γεροδεμένος άντρας. Από την ποιότητα των ράσων του και από το αρχοντικό του παράστημα θα μπορούσε αβίαστα κάποιος να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο ιερωμένος βρισκόταν ψηλά στην ιεραρχία της Εκκλησίας. Και αυτή ήταν η πραγματικότητα.

Ο πατέρας Θεόφιλος ήταν ανερχόμενο πρόσωπο στους ιερατικούς κύκλους. Πάτησε το χώμα και το ακριβό του παπούτσι τυλίχτηκε μεμιάς στη λεπτή πάχνη. Προσπάθη-

σε να ξεσκονίσει τα ράσα του, που κι εκείνα λερώθηκαν από το χώμα της μητέρας γης. Μάταιος κόπος. Όσο τα τίναζε, τόσο η λεπτή σκόνη λέρωνε το φινό ύφασμα. Κάτι μουρμούρισε μέσα από τα δόντια του και εγκατέλειψε την προσπάθεια.

Ο οδηγός κόρναρε παρατεταμένα για τρίτη φορά, αλλά από το μοναστήρι δεν φάνηκε ίχνος ζωής.

«Υπομονή λίγα λεπτά, Γιώργο» είπε ήρεμα. Η βαθιά φωνή του ακούστηκε σαν βυζαντινή μελωδία. Περίμεναν. Δυο τρεις γάτες εμφανίστηκαν και κοίταζαν παραξενεμένες τους επισκέπτες.

«Πατέρα Θεόφιλε, να δω αν είναι ξεκλείδωτη η πύλη;»

«Κοίταξε, σε παρακαλώ. Ελπίζω να μην κάναμε τόσο ταξίδι δίχως λόγο».

Ο οδηγός πλησίασε τη βαριά πόρτα και προσπάθησε να την ανοίξει. Τίποτα όμως. Έβαλε τα δυο του χέρια γύρω από το στόμα του σχηματίζοντας χωνί.

«Ηγουμενή! Αδελφή! Είναι κανείς εδώ;» φώναξε σπάζοντας και πάλι τη σιωπή, που είχε μόλις επιστρέψει μετά τη διακοπή της από τα παράταιρα με την ηρεμία του τόπου κορναρίσματα. Κάποια πουλιά φτερούγισαν από τα δέντρα και πέταξαν τρομαγμένα μακριά, ενώ η φωνή του αντήχησε στο φαράγγι και τις πλαγιές που απλώνονταν από κάτω.

«Κάποιος είναι εκεί. Κάποιος έρχεται».

Πράγματι, στο βάθος, ανάμεσα στα δέντρα του πυκνού δάσους που περιέκλειε ο φράχτης του μοναστηριού, μια μαυροφορεμένη γυναικεία σιλουέτα έκανε την εμφάνισή της. Σε κάθε χέρι της κρατούσε μια αλυσίδα, απ' όπου ήταν

δεμένα δύο τεράστια σκυλιά. Τα γιγαντόσωμα ζώα, μόλις αντίκρισαν τον οδηγό στην πύλη, όρμησαν με δύναμη μπροστά παρασέρνοντας τη γυναίκα.

«Ησυχά!» τους φώναξε απότομα εκείνη και αμέσως τα δύο θηρία, υπακούοντας στην προσταγή της, κατέβασαν τα αυτιά και την ουρά και κοντοστάθηκαν, παρατηρώντας τους επισκέπτες. Η στάση του σώματός τους ωστόσο έδειχνε ότι τα ζώα ήταν σε εγρήγορση.

Ο ιερωμένος, παρόλο που βρισκόταν έξω από τη βαριά πόρτα, ενστικτωδώςπισωπάτησε με μικρά βήματα.

Ο οδηγός παρέμεινε στη θέση του, αλλά κανείς δεν παρατήρησε ότι πέρασε το δεξί χέρι μέσα στο σακάκι του και στην παλάμη του έσφιξε την κρύα λαβή του όπλου. Ήταν αφοσιωμένος στη δουλειά του και θα έδινε ακόμα και τη ζωή του, αν χρειαζόταν. Η ασφάλεια του πατέρα Θεόφιλου ήταν θέμα τιμής για κείνον, όπως εξάλλου για κάθε συνοδό ή οδηγό που η Μητρόπολη του εμπιστευόταν την προστασία ή τη μεταφορά κάποιου ανώτερου ιερωμένου.

Η καλόγρια πλησίασε.

«Ευλογείτε, πάτερ» είπε, αγνοώντας επιδεικτικά τον οδηγό. «Είμαι η αδελφή Μαριάμ».

Τα σκυλιά, δύο ελληνικοί ποιμενικοί, είχαν ξεγυμνώσει τα δόντια και κοίταζαν τους άντρες γρυλίζοντας αγριεμένα. Σάλια έτρεχαν από το στόμα τους, όμως έστεκαν ακίνητα, δείχνοντας την υποταγή τους στις εντολές της μοναχής.

«Ο Θεός μαζί σου, παιδί μου» απάντησε εκείνος, που δεν έλεγε να πάρει τα μάτια του από τους άγριους σκύλους. Τον είχαν τρομάξει. Παρόλο που ως τα δεκαπέντε

του είχε ζήσει σε ένα μικρό χωριό, ποτέ δεν είχε ξεπεράσει τη φοβία του για τα σκυλιά.

«Σας περιμένει η γερόντισσα Μαρκέλλα. Περνάμε δύσκολες ώρες. Και η ίδια έχει μεγάλη αγωνία». Πλησίασε στην πύλη και έδωσε τα δύο θηρία δεξιά και αριστερά της. Έβγαλε από τη ζώνη της δύο μεγάλα μαύρα κλειδιά και αργά αργά ξεκλείδωσε τις βαριές κλειδαριές. Τρέχοντας σχεδόν προς την πλευρά του ιερωμένου, βρέθηκε κοντά του και του φίλησε με σεβασμό το χέρι, δίχως να τον κοιτάξει στα μάτια. «Καλωσορίσατε στο μοναστήρι μας!»

«Αδελφή Μαριάμ, πέρασε μέσα στο αυτοκίνητο» της πρότεινε ο πατέρας Θεόφιλος.

Εκείνη έσκυψε το κεφάλι ταπεινά.

«Ευχαριστώ, μα πρέπει να πάρω μαζί μου και τα ζωντανά» είπε δείχνοντας με το χέρι τα σκυλιά, που παρακολουθούσαν άγρυπνα όλες της τις κινήσεις. Σίγουρα κανένας εισβολέας δεν θα είχε τύχη, αν επιχειρούσε να τα βάλει μαζί τους. «Ακολουθήστε με, σας παρακαλώ, μόλις κλειδώσω».

Οι δύο άντρες μπήκαν στο αυτοκίνητο και σταμάτησαν λίγα μέτρα παραπάνω, όπου περίμεναν με τη μηχανή αναμμένη. Ο Γιώργος παρακολουθούσε από το καθρεφτάκι. Δεν του άρεσε ο τρόπος που τον αντιμετώπιζε η μοναχή, όμως δεν του έπεφτε λόγος. Είχαν έρθει εδώ για συγκεκριμένη δουλειά.

Αφού η καλόγρια διπλοκλείδωσε την πόρτα, έπιασε τα σκυλιά από τις αλυσίδες και άρχισε να βαδίζει στο ανηφορικό δρομάκι. Η μαύρη Μερσεντές ακολουθούσε από πίσω της αργά, κυλώντας στον ρυθμό του βηματισμού της.

Τα κτίσματα και η εκκλησία του μοναστηριού ήταν χωμένα, θαρρείς, ανάμεσα στις τεράστιες βελανιδιές, τα πεύκα και τα έλατα και τα κάθε λογής δέντρα του ορεινού όγκου. Δεξιά και αριστερά από το πλακόστρωτο δρομάκι, περιποιημένα καλλωπιστικά φυτά καλοδέχονταν με τη μυρωδιά και τα χρώματά τους τους επισκέπτες. Η ησυχία και η ηρεμία σ' αυτόν τον τόπο του Θεού ήταν κάτι παραπάνω από κατανυκτική.

Ο οδηγός όμως είχε έναν μόνιμο εκνευρισμό. Το αλάνθαστο ένστικτό του τον κρατούσε σε συνεχή επαγρύπνηση. Κάτι δεν του άρεσε. Ένωθε ότι, παρ' όλη την ηρεμία και την ιερότητα του τόπου, ένα μυστήριο πλανιόταν στην ατμόσφαιρα. Κάτι πολύ καλά κρυμμένο, δίχως όμως να μπορεί να προσδιορίσει τι ήταν αυτό.

Μετά από ένα ατελείωτο δεκάλεπτο αργής πορείας, έφτασαν έξω από την πέτρινη εκκλησία της Παναγίας της Βρεφοκρατούσας.

«Παρακαλώ, αφήστε το αυτοκίνητό σας εδώ» είπε η καλόγρια με ουδέτερο ύφος και φωνή που δεν φανέρωνε κανένα συναίσθημα, δείχνοντας με το χέρι της στον οδηγό ένα δέντρο. Η γιγάντια βελανιδιά που έστεκε εκεί εκατοντάδες χρόνια έσκεπε με τον ίσκιο της το μεγαλύτερο μέρος της αυλής της εκκλησίας.

Το μικρό εκκλησάκι ήταν καθαρό και περιποιημένο, όπως άλλωστε του άρμοζε. Ήταν χτισμένο πάνω στα ερείπια του πρώτου μοναστηριού, που η ιστορία του χανόταν στα βάθη του χρόνου. Σύμφωνα με τους θρύλους της περιοχής, ήταν ένα από τα πρώτα χριστιανικά μοναστήρια στην Ελλάδα. Βάσει όμως της ιστορικής παράδοσης, το

μοναστήρι αυτό χτίστηκε κατά τους χρόνους της Εικονομαχίας από εικονόφιλους μοναχούς, οι οποίοι, προσπαθώντας να γλιτώσουν από τον φανατισμό των εικονοκλαστών, έφυγαν από την Κωνσταντινούπολη και ήρθαν κι εγκαταστάθηκαν στον απρόσιτο, εκείνη την εποχή, τόπο.

Από την εποχή που έφτασε εδώ, πριν από πολλές δεκαετίες, η μοναχή Μαρκέλλα, είχαν διαφοροποιηθεί πολλά πράγματα στη μονή. Χάρη στη δυναμική προσωπικότητα αυτής της γυναίκας και τα κονδύλια που κατάφερε να εξασφαλίσει, άγνωστο πώς, όλα είχαν αλλάξει προς το καλύτερο. Τότε, τα μετόχια του μοναστηριού στη γύρω περιοχή είχαν γίνει λημέρια για τα άγρια ζώα τον χειμώνα, ενώ οι βοσκοί τα χρησιμοποιούσαν σαν στάνες για τα πρόβατά τους το καλοκαίρι. Από κείνη όμως την περίοδο και μετά, με προσωπική δουλειά και τεράστιο αγώνα για να ξεπεραστούν οι αντίξοες συνθήκες, η γερόντισσα κατόρθωσε να δώσει στη μονή τη σημερινή της μορφή.

Οι δύο άντρες κατέβηκαν από το αυτοκίνητο και ακολούθησαν τη μαυροφορεμένη γυναίκα, που τώρα βάδιζε προς τον χώρο όπου ήταν τα κελιά των καλογραιών. Γύρισε το κεφάλι και, μόλις είδε τον οδηγό, σταμάτησε.

«Εσείς, παρακαλώ, μείνετε κοντά στο αμάξι» είπε κοφτά, με βλέμμα που είχε μια αταίριαστη για μοναχή βλοσυρότητα.

Ο οδηγός αναστατώθηκε.

«Μα...» προσπάθησε να φέρει κάποια αντίρρηση, αλλά δεν ολοκλήρωσε την πρότασή του, γιατί παρενέβη ο πατέρας Θεόφιλος.

«Μείνε εδώ, Γιώργο, δεν υπάρχει λόγος. Άλλωστε, θα

μπω στο κελί της γερόντισσας». Το ήρεμο ύφος του ιερέα καταλάγιασε την ένταση.

«Όπως επιθυμείτε» συμφώνησε απρόθυμα εκείνος, παρόλο που γνώριζε πολύ καλά πως δεν θα μπορούσε να μπει στο κελί, έτσι κι αλλιώς.

«Οδήγησέ με, παιδί μου» είπε με την πράα του φωνή στην καλόγρια.

«Την ευχή σας, γέροντα!» αποκρίθηκε εκείνη.

Στη συνέχεια χάθηκαν και οι δύο μέσα σε μια πέτρινη καμάρα.

Μια θλίψη απλωνόταν στα μάτια του πατέρα Θεόφιλου, που ήταν διακριτή στον καθένα. Ήταν γνωστό άλλωστε πως μόλις πριν από τρεις ημέρες είχε χάσει τον αγαπημένο του πατέρα. Παρόλο που ο ιερέας ζούσε μακριά του εδώ και πολλά χρόνια, οι δυο τους είχαν μια ιδιότυπη αγάπη και εξάρτηση ο ένας από τον άλλο.

Ο οδηγός απομακρύνθηκε με αργά βήματα και στάθηκε στην άκρη του περιβόλου, δίπλα στον απότομο γκρεμό. Από κείνη τη μεριά δεν είχε χρειαστεί να χτιστεί ο ψηλός φράχτης, αφού η θεά φύση είχε μεριμνήσει να κάνει απροσπέλαστη όλη την ανατολική πλευρά. Κοίταξε την κατάφυτη πλαγιά που χυνόταν σαν πράσινος καταρράκτης κάτω από τα πόδια του και κατέληγε στο δαιδαλώδες φαράγγι. Μπορεί το υψόμετρο να ξεπερνούσε τα 1.800 μέτρα, αλλά ο ρόχθος του ποταμού έφτανε πεντακάθαρος στα αυτιά του. Πήρε μια βαθιά εισπνοή και τα πνευμόνια του γέμισαν δροσερό καλοκαιρινό αέρα. Κάθισε πάνω σε έναν

μικρό βράχο και άφησε το βλέμμα του να πλανηθεί στα σκουροπράσινα χρώματα του γαλήνιου τοπίου. Μετά από λίγα λεπτά, έψαξε στην τσέπη του σακακιού του και έβγαλε ένα πακέτο τσιγάρα. Το στριφογύρισε λίγο διστακτικά στα δάχτυλά του, το ξανασκέφτηκε και τελικά αποφάσισε να μην καπνίσει.

Ένα σταχτόμαυρο γεράκι πέταξε άφοβα πάνω από το κεφάλι του και προσγειώθηκε με περισσή χάρη στην κορφή ενός καμένου από κεραυνό δέντρου, λίγα μέτρα πιο πέρα. Γύρισε το κίτρινο μάτι του και κοίταξε διαπεραστικά τον οδηγό. Ένα άτυπο κονταροχτύπημα μεταξύ ανθρώπου και αγριμιού έλαβε χώρα, αθόρυβο όσο η ανάσα του ουρανού και σύντομο όσο ένα πετάρισμα του ματιού. Το αγέρωχο πουλί άνοιξε τα φτερά του και γλίστρησε στην αγκαλιά του απείρου, γνωρίζοντας καλά ότι ο άνθρωπος θα έμενε πίσω. Δεν είχε την δύναμη να ακολουθήσει. Η θριαμβευτική κραυγή του έσχισε τη σιγαλιά, έπαιξε για λίγο με τα θερμά ρεύματα του αέρα και χάθηκε σε γνώριμους ουρανούς.

Ο Πώργος δέχτηκε την «ήττα» του χαμογελώντας και προχώρησε.

Βάδισε στον πέτρινο διάδρομο που πάνω του έγερναν σαν στολίδια πολύχρωμα γεράνια και τριανταφυλλίες. Δεν είχε καμία διάθεση να ακούσει την καλόγρια και να καθίσει στα αυγά του. Άλλωστε, δεν ήταν άνθρωπος που έκανε πάντα ό,τι ακριβώς του έλεγαν. Από παιδί ήταν ατίθασος και μόνο κοντά στον πατέρα Θεόφιλο μπόρεσε να ηρεμήσει και να χρησιμοποιεί το μυαλό του πριν μπλέξει σε καβγάδες. Η θητεία του στις ειδικές δυνάμεις υποβρυχίων

καταστροφών, καθώς και η άριστη γνώση των πολεμικών τεχνών που κατείχε είχαν σκληραγωγήσει τον χαρακτήρα του και τον είχαν οπλίσει με δύναμη και αποφασιστικότητα.

Βάδιζε θαυμάζοντας το πανέμορφο τοπίο και δίνοντας την εντύπωση σε όποιον δεν τον γνώριζε πως ήταν κάποιος προσκυνητής ή αμέριμνος επισκέπτης. Όμως ο Γιώργος περπατούσε έχοντας τις αισθήσεις του σε εγρήγορση. Ξαφνικά ένιωσε πως κάποιος τον παρακολουθούσε. Είχε απόλυτη εμπιστοσύνη στο ένστικτό του, που πολλές φορές τον είχε σώσει από μύριους κινδύνους. Συνέχισε να βηματίζει, λίγο πιο ανάλαφρα τώρα, ενώ συγχρόνως τέντωνε τα αυτιά του για να πιάσει τον παραμικρό θόρυβο. Κάτι ήταν πίσω του, δεν του το έβγαζες από το μυαλό. Απρόσμενα, ανατρίχιασε ελαφρά κι ετοιμάστηκε να αντιμετωπίσει το άγνωστο. Μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου το μυαλό του οργάνωσε τη δράση. Γύρισε απότομα και με αστραπιαία κίνηση πέρασε πίσω από τον κορμό του πλατάνου που ήταν δίπλα του. Την ίδια στιγμή το όπλο βρισκόταν στο χέρι του. Πίσω όμως δεν ήταν κανείς.

«Άι στο καλό!» μουρμούρισε με το πάθημά του και έκανε να βάλει το όπλο στη μέση του. Καθώς όμως έστρεψε το βλέμμα του προς την άλλη πλευρά, κοκάλωσε. Μόλις είχε βρεθεί αντιμέτωπος με τα φονικά δόντια ενός τεράστιου σκύλου, που έστεκε μπροστά του αγριεμένος. Το ζώο ήταν τόσο κοντά του, που ο Γιώργος μύριζε τη βαριά ανάσα του. Τον κοιτούσε άφοβο μέσα στα μάτια, γρυλίζοντας και δείχνοντάς του τα κάτασπρα σουβλερά του όπλα.

Έστρεψε αργά το όπλο του στο κεφάλι του ζώου, δίχως να τραβήξει το βλέμμα του από το ετοιμοπόλεμο αγρίμι, και το σημάδεψε ανάμεσα στα μάτια. Το δάχτυλό του χάιδεψε τη σκανδάλη. Τώρα αρκούσε μια ελάχιστη πίεση.

Είχε αποκτήσει το πάνω χέρι. Αν το ζώο έκανε την παραμικρή κίνηση που θα σήμαινε επίθεση, το ίδιο δευτερόλεπτο θα ήταν νεκρό. Δεν είχε περιθώρια να ρισκάρει.

«Από πότε οι καλεσμένοι σε μονή καλογραιών φέρνουν μαζί τους όπλα;» Η φωνή της αδελφής Μαριάμ ακούστηκε σαν κραυγή, διαταράσσοντας τη γαλήνη του τόπου.

«Μάζεψε τον σκύλο!» είπε εκείνος επιτακτικά, δίχως να πάρει τα μάτια του από το αγριεμένο σκυλί.

«Ήσυχα!» φώναξε εκείνη και αμέσως το ζώο χαμήλωσε τα αυτιά. Όχι από φόβο, αλλά από σεβασμό. Ήταν ξεκάθαρο: η μοναχή είχε επιρροή στον σκύλο. Αναμφίβολα την επιρροή του αφεντικού.

Την ίδια στιγμή ο Γιώργος πέρασε το όπλο του στη ζώνη του παντελονιού, πίσω από την πλάτη του.

«Σε άλλη περίπτωση, θα σας ζητούσα να μου παραδώσετε το όπλο. Δεν το χρειάζεστε εδώ» του είπε εκείνη αυστηρά.

«Και πώς θα μπορούσα κατόπιν να τα βγάλω πέρα με τα θηρία σας, αδελφή;»

«Μα, αν κάνατε αυτό που σας ζήτησα πριν από λίγο και δεν τριγυρνούσατε δίχως εξουσιοδότηση στους χώρους της μονής, δεν θα είχε συμβεί όλο αυτό».

Ο Γιώργος, γνωρίζοντας τους μοναστηριακούς κανόνες, παραδέχτηκε μέσα του πως είχε άδικο και πως στο θέμα με την οπλοφορία το είχε όντως παρακάνει.

* * *

Ο πατέρας Θεόφιλος, συνοδευόμενος από την αδελφή Αναστασία που πριν από λίγο τον είχε προϋπαντήσει στην είσοδο του χώρου των κελιών, πέρασε κάτω από την πέτρινη ασίδα. Θαύμασε την ασύγκριτη τέχνη των μαστόρων της πέτρας· τα σκαλίσματα, οι γωνίες, τα πέτρινα κλειδιά της καμάρας, όλα ήταν άψογα, όλα στη θέση που έπρεπε. Η Ήπειρος και η Δυτική Μακεδονία πάντα φημίζονταν για τους περίφημους πετράδες τους, τους γητευτές της πέτρας – άλλωστε, ξακουστά σε όλο τον κόσμο, αιώνες τώρα, είναι και τα πέτρινα γεφύρια αυτής της περιοχής της Ελλάδας.

Η μοναχή τον είδε που παρατηρούσε εντυπωσιασμένος κι ένιωσε ικανοποίηση. Η αδελφή Αναστασία φαινόταν αποφασιστικός άνθρωπος και, από την πρώτη επαφή τους, ο πατέρας Θεόφιλος κατάλαβε ότι είχε να κάνει με μια πανέξυπνη και δραστήρια γυναίκα. Εκείνη και η αδελφή Μαριάμ ήταν, μαζί με τη γερόντισσα Μαρκέλλα, οι παλαιότερες στη μονή της Παναγίας. Δεκαεπτά χρονών ήταν όταν η ίδια της η μάνα την παρέδωσε στη γερόντισσα Μαρκέλλα, πριν από πενήντα πέντε ολόκληρα χρόνια. Κι εκείνη, πάνω από μισό αιώνα τώρα, δεν έλειψε στιγμή από το πλευρό της ηγουμένης. Μόνον όταν χρειαζόταν να γίνουν εξωτερικές δουλειές του μοναστηριού έβγαине από το ησυχαστήριο· φέρ' ειπείν μερικές φορές που έπρεπε να εκπροσωπήσει τη μονή σε συνέδρια και θρησκευτικές εκδηλώσεις ως αντικαταστάτρια της ίδιας της Μαρκέλλας, η οποία δεν είχε βγει ποτέ από το μοναστήρι. Αυτή η γυναί-

κα θρύλος, η καλόγρια μύθος, επί εβδομήντα τρία συνεχή χρόνια έμενε έγκλειστη στο μοναστήρι της! Ελεύθερη αλλά συνάμα φυλακισμένη του ίδιου της του εαυτού. Σ' αυτή τη φυλακή όμως είχε βιώσει και τη μεγαλύτερη ελευθερία, στον χώρο αυτό που με τα ίδια της τα χέρια και τα δικά της μέσα βοήθησε να αναγεννηθεί μέσα από τα χαλάσματα. Αυτή τη γυναίκα οι καλόγριες της μονής την είχαν μάνα, καθοδηγήτρια, αδελφή, βλέποντας στο πρόσωπό της τον άνθρωπο του Θεού.

Όταν της απέδιδαν τα εύσημα, εκείνη έλεγε: «Πίσω από έναν ικανό άνθρωπο υπάρχουν πάντα άλλοι ακόμα πιο ικανοί άνθρωποι. Με τη βοήθεια όλων, μα κυρίως της Μεγαλόχαρης, καταφέραμε αυτό που βλέπετε».

Ο εσωτερικός χώρος της μονής ήταν κι αυτός πετρόκτιστος, ενώ ολούθε δέσποζαν οι τοξωτές καμάρες, χρησιμεύοντας για τη στήριξη των τοίχων και προσδίδοντας στο συγκρότημα την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική του φυσιογνωμία.

Η νοικοκυροσύνη και η τάξη βασίλευαν παντού.

Οι γλάστρες με τους βασιλικούς και τα μυρωδικά βότανα ήταν ομοιόμορφα ταιριασμένες δεξιά και αριστερά στα περβάζια. Τα αρώματα που ανάδιναν τα διάφορα βότανα διέγειραν γλυκά τις αισθήσεις.

Δύο λεμονιές τράβηξαν την προσοχή του. Παραξενεύτηκε. Δεν μπόρεσε να μη ρωτήσει:

«Μα, αδελφή Αναστασία, πώς ευδοκιμούν οι λεμονιές σας σε τόσο μεγάλο υψόμετρο; Δεν τις καίει το χιόνι;».

Εκείνη χαμογέλασε με την απορία του. Τώρα έπρεπε να του εξηγήσει την τεχνική τους. Ήξερε ότι θα τον εντυπωσίαζε.

«Έχουμε βρει τρόπους και τις προφυλάσσουμε τον χειμώνα, γέροντα».

«Δηλαδή, τι κάνετε;»

«Τις χτίζουμε...»

«Τις χτίζετε;» Η περιέργεια τον έκανε να κοντοσταθεί και να την κοιτάξει παραξενεμένος. «Τι πάει να πει αυτό;»

«Κάθε φθινόπωρο, χτίζουμε έναν κυκλικό τοίχο με πλίνθους και τοποθετούμε μια σκεπή από κεραμίδια και ξύλο. Αφήνουμε δύο παραθύρια για να μπαίνει το φως του Θεού και περνάμε τα μπουριά από τις σόμπες των κελιών μας εκεί μέσα. Έτσι τις σώζουμε από τον χιονιά, διατηρώντας γύρω τους μια καλή θερμοκρασία. Την άνοιξη γκρεμίζουμε τον τοίχο και μετά από λίγες μέρες βλέπεις τις λεμονιές και είναι σαν τα παιδάκια που ξυπνάνε μέσα στην κούνια τους. Τεντώνονται χαρωπές και έρχονται στα συγκαλά τους μετά τη χειμερία νάρκη».

Ο πατέρας Θεόφιλος την παρακολουθούσε έκθαμβος.

«Είστε ευλογημένες γυναίκες, παιδί μου. Ο Θεός να σας βλέπει!»

Η αδελφή Αναστασία χαμήλωσε τα μάτια με σεβασμό και περηφάνια συνάμα.

Ο ιερωμένος έκανε μερικά βήματα και πλησίασε το δέντρο. Μερικά ολοπράσινα ζουμερά λεμόνια κρέμονταν σαν στολίδια στα κλαδιά του. Έξυσε με το νύχι του απαλά τη φλούδα ενός καρπού. Έφερε το χέρι του στη μύτη και το οσμίστηκε. Ευθύς ένας χείμαρρος αρωμάτων και αναμνήσεων χύμηξε στο μυαλό του. Χαμογελώντας σαν παιδί, μύρισε γι' άλλη μια φορά το γλυκό άρωμα κι έκλεισε μέσα στα μονοπάτια της μνήμης τη στιγμή.

Η αδελφή Αναστασία χαμογέλασε με κατανόηση.

«Αποδώ, γέροντα» του έδειξε μια στενή πέτρινη σκάλα, που τα σκαλοπάτια της είχαν φθαρεί από το διάβα του χρόνου. Το κάθε σκαλί είχε φαγωθεί από τις πατημασιές, κι έτσι στη μέση υπήρχε μια μικρή κλίση. Αντί για κουραστική, είχαν τοποθετήσει μια σειρά από μικρές γλάστρες, που τις στεφάνωναν πολύχρωμα άνθη σκορπώντας ευωδιές και χρώματα ολούθε.

Η πέτρα, το ξύλο και το πράσινο που χάριζε απλόχερα η φύση πλέκονταν τόσο αρμονικά μεταξύ τους, που θαρρούσες ότι το μοναστήρι ήταν μια φυσική προέκταση της γης.

Ο ιερωμένος πέρασε δίπλα από την καλόγρια και ανέβηκε δίχως τη συνοδεία της τη στενή σκάλα. Σταμάτησε στο πλατύσκαλο και άφησε το βλέμμα του για λίγο να χαθεί στον καταπράσινο τόπο. Τα βουνά, πνιγμένα στην οργιώδη βλάστηση, συναντιόνταν με το μπλε του ουρανού και με τα μικρά καλοκαιρινά συννεφάκια που είχαν στρογγυλοκαθίσει στις κορυφές τους. Χαρά Θεού!

Έπιασε το σιδερένιο πόμολο της πόρτας και, πριν το γυρίσει, κοίταξε την αδελφή Αναστασία. Δεν διέκρινε ίχνος θλίψης στα μάτια της, κανένα πόνο για το τέλος που ερχόταν. Μόνον ηρεμία και ένα χαμόγελο προσμονής, σωτηρίας. Είδε και κάτι άλλο, όμως ήταν τόσο αδιόρατο που δεν μπόρεσε να το αξιολογήσει εκείνη την ώρα.

Εκείνη έκανε μια ελαφριά κίνηση με το κεφάλι, σαν να τον παρακινούσε να προχωρήσει. Όσο κι αν την αγαπούσε τη γερόντισσά της, όσο κι αν της στάθηκε απόλυτα πιστή αυτά τα πενήντα πέντε χρόνια, ένιωθε μέσα της μια ικανοποίηση για την ώρα τούτη.

Η πόρτα ήταν από παλιό σκουρόχρωμο ξύλο, φαγωμένη από τα χρόνια και τα καιρικά φαινόμενα. Στο σιδερένιο ρόπτρο της απεικονιζόταν ανάγλυφα ένας δικέφαλος αετός. Παντού πάνω της υπήρχαν σφυρήλατα κατάμαυρα καρφιά, δουλεμένα στη φωτιά και το αμόνι του σιδερά. Στους ρόζους της μπορούσες να μετρήσεις παγκόσμιους πολέμους, εμφύλιους σπαραγμούς, αλλά και μέρες χαράς και γαλήνης.

Έβγαλε το καλημαύχι του κι έσκυψε για να περάσει τη χαμηλή είσοδο.

Μόλις άνοιξε την πόρτα, το φως γλίστρησε στο σκοτεινό κελί, φωτίζοντας κάποιες από τις πιο κρυφές γωνιές του.

Του πήρε λίγο χρόνο ώσπου να συνηθίσουν τα μάτια του την απότομη αλλαγή και με το βλέμμα προσπάθησε να αποτυπώσει τον χώρο. Το κρεβάτι ήταν απέναντί του. Έκλεισε την πόρτα και το ημίφως κυριάρχησε και πάλι γύρω του. Είδε τη γερόντισσα ξαπλωμένη στην κλίνη της. Παρόλο που ήταν τέλη του Ιούλη και η ζέστη έξω αρκετή, ένιωσε μια υγρασία να τον διαπερνά. Ανατρίχιασε ανεπαίσθητα, αλλά δεν ήταν βέβαιος από τι προήλθε το ρίγος. Από τη στιγμή που έπιασε το πόμολο, πριν καν διαβεί το κατώφλι του κελιού, ένιωσε ένα παράξενο προαίσθημα να τον κατακλύζει. Θυμήθηκε τις τελευταίες στιγμές του πατέρα του. Πόσο έμοιαζαν!

Πλησίασε κοντά της. Η αδύναμη φλόγα ενός μικρού καντηλιού και δυο τρεις δειλές αχτίδες του ήλιου που αχνόφεγγαν τρυπώνοντας από το μικρό παραθυράκι ήταν οι μοναδικές πηγές φωτός στον χώρο. Οι εικόνες στον τοίχο και στο τραπεζάκι ήταν τα μοναδικά «στολίδια» του

λιτού κελιού της γερόντισσας Μαρκέλλας. Μερικά φθαρμένα κομποσκοίνια κρέμονταν στο προσκέφαλο της μικρής της κλίνης. Ήταν σκεπασμένη ως τον λαιμό με μια χοντρή τσόχινη κουβέρτα. Μόνο το κεφάλι και τα χέρια της περίσσευαν από το σκέπασμα. Οι ρυτίδες που χάραζαν το πρόσωπό της σχημάτιζαν έναν ποταμό γεμάτο ρυάκια, χειμάρρους και καταρράκτες, καταλήγοντας σε μια ήρεμη λίμνη, που δεν ήταν άλλη από τα λαμπερά της μάτια. Η αιωνόβια γυναίκα, μολονότι βρισκόταν στο οριακό σημείο μεταξύ ζωής και θανάτου, είχε μια σπίθα στη ματιά της που τάραξε τον πατέρα Θεόφιλο.

«Σε περίμενα, γέροντα. Ευλογείτε» ακούστηκε η φωνή της απρόσμενα δυνατή, ταράζοντας την ηρεμία του χώρου.

«Την ευλογία του Θεού, γερόντισσα» αποκρίθηκε εκείνος, που προς στιγμήν κόντεψε να χάσει τα λόγια του. Αμέσως όμως προσπάθησε να ηρεμήσει, όπως είχε μάθει να κάνει, τόσες και τόσες φορές που ερχόταν σε δύσκολη θέση. Ωστόσο, τώρα, γιατί ένιωθε ότι έπρεπε να αμυνθεί απέναντι σε τούτη την αδύναμη, ετοιμοθάνατη γυναίκα, που έλιωνε υπό το βάρος των χρόνων πάνω στην επιθανάτια κλίνη της;

Η γερόντισσα διέκρινε την ταραχή του πατέρα Θεόφилου. Είχε μια αδιανόητη διαύγεια, τόσο για την ηλικία της όσο και για την κατάσταση της κλονισμένης υγείας της.

«Πλησίασε, πάτερ. Πάρε, σε παρακαλώ, την καρέκλα κι έλα κοντά μου. Συγχώρεσέ με που δεν μπορώ να σου τη φέρω εγώ...» πήγε να δικαιολογηθεί, πράγμα που την έκανε αμέσως πιο συμπαθητική στα μάτια του πατέρα Θεόφилου.

«Μην αναστατώνεσαι, ηγουμένη, θα βολευτώ εγώ» αποκρίθηκε εκείνος παίρνοντας τη βαριά καρέκλα, που ήταν φτιαγμένη από ξύλο καρυδιάς, και φέρνοντάς την κοντά στο κρεβάτι. Κάθισε δίπλα της.

«Έμαθα για τον θάνατο του αγαπημένου σου πατέρα. Ο Θεός να τον αναπαύσει». Τα μάτια της γυάλιζαν, είχε βουρκώσει. Γνώριζε ότι ο θάνατος ήταν κοντά και για κείνη. Δεν τον φοβόταν όμως. Ίσα ίσα, τώρα πια τον καρτερούσε.

«Αμήν. Ήταν μεγάλο πλήγμα για μένα ο θάνατός του. Πέρασε πολλά στη ζωή του και τώρα αναπαύεται εν Κυρίω».

Η γερόντισσα Μαρκέλλα έκανε να ανασηκωθεί λίγο, αλλά ο ιερέας την απέτρεψε.

«Μη σηκώνεσαι, μείνε όπως είσαι. Είσαι αρκετά ταλαιπωρημένη...»

Έψαξε να βρει το χέρι του. Το έκλεισε στη ρυτιδιασμένη παλάμη της και το έσφιξε με όση δύναμη της είχε απομείνει. Ένα μικρό διαμάντι γυάλισε στο φως της φλόγας του καντηλιού. Κύλησε από τα μάτια της και ακολούθησε τη ρότα που χάραζε η πλησιέστερη ρυτίδα του προσώπου της. Έφερε το χέρι του ιερωμένου στα λεπτά και κάτασπρα χείλη της και το φίλησε. Το φίλησε και δεύτερη φορά. Είχε προετοιμαστεί γι' αυτή τη συνάντηση καιρό τώρα και δεν ήθελε να την καταστρέψει με τη βαθιά συγκίνηση που ένιωθε. Έπρεπε να μείνει μακριά από κάθε συναισθηματική φόρτιση, γιατί η κλεψύδρα του χρόνου έφτανε πια στο τέλος. Σήκωσε τα μάτια της και τον κοίταξε με αποφασιστικότητα.

Ο πατέρας Θεόφιλος ψηλάφησε μέσα στην παλάμη της την παλιά και άσβεστη πληγή της. Τα δάχτυλά του άγγιξαν μια αφύσικη χαραγματιά στο εσωτερικό της.

«Κάψιμο...» είπε εκείνη που κατάλαβε την απορία του.

«Κάψιμο;» επανέλαβε τη λέξη παραξενεμένος και γύρισε το χέρι της προς το φως που τρύπωνε από το μικρό παραθύρι. Αυτό που αντίκρισε τον έκανε να ανατριχιάσει. Δύο βαθιές αυλακίες κάλυπταν την παλάμη της, από τη μια άκρη ως την άλλη η πρώτη, και στο εσωτερικό των δαχτύλων της η δεύτερη. Δες και είχε πιάσει πυρωμένο σίδερο με γυμνό χέρι.

«Είναι τόσο παλιό τραύμα...» είπε κάπως διστακτικά «...ως και το σίδερο που με έκαψε θα έχει πια λιώσει».

Η χιουμοριστική διάθεση της ετοιμοθάνατης γερόντισσας επιβεβαίωσε τη σκέψη του και τον έκανε να χαμογελάσει. Χαμογέλασε και η ίδια. Το πικρό της χαμόγελο όμως εκείνος δεν το αναγνώρισε.

«Αυτοί οι άνθρωποι δεν πρέπει να πεθαίνουν ποτέ» σκέφτηκε ο πατέρας Θεόφιλος. Ένωσε σαν να την ήξερε χρόνια. Τη συμπάθησε από την πρώτη κουβέντα.

«Θα σου πω για το κάψιμο. Θα το μάθεις κι αυτό στην ώρα του».

Τον έπιασε μια μικρή περιέργεια να μάθει.

«Μπορούμε να συζητήσουμε ό,τι θέλεις, άλλωστε γι' αυτό ήρθα εδώ».

«Σε κάλεσα, γέροντά μου, γιατί μόνο εσύ θα μπορούσες να ακούσεις αυτά που έχω μέσα μου και να με βοηθήσεις να συγχωρεθώ. Να σταθώ απέναντί Του καθαρή και εξαγνισμένη. Εσύ θα με ακούσεις κι Αυτός θα είναι ο κριτής

μου». Τα λόγια της ακούστηκαν σαν παράκληση, σαν ικεσία.

«Είμαι έτοιμος, γερόντισσα Μαρκέλλα» αποκρίθηκε εκείνος και, αγγίζοντάς τη με το δεξί του χέρι στο κεφάλι, άρχισε να λέει μια προσευχή.

Εκείνη, με τη λιγοστή της δύναμη, τον συνόδευε ψελλίζοντας την προσευχή όσο μπορούσε. Άλλοτε η φωνή της δυνάμωνε και άλλοτε έβγαινε σαν ψίθυρος, σαν κλάμα, σαν λυγμός. Έκλεισε τα βλέφαρα και από τα στήθη της βγήκε ένας αναστεναγμός.

«Έχω κάνει πολλές αμαρτίες...» είπε σιγανά.

Κωνσταντινούπολη,

1928

Η οικογένεια του Γιάννη Αντάνογλου πριν από μερικά χρόνια είχε ασπαστεί τον μωαμεθανισμό, προκειμένου να διατηρήσει τα προνόμια και, φυσικά, τα πλούτη της. Έμπορος χαλιών, ο Γιάννης συνέχιζε την οικογενειακή παράδοση στον χώρο της ταπητουργίας. Από τον πατέρα του και από τον παππού του είχε κληρονομήσει την αγάπη για το επάγγελμά του. Ο ίδιος είχε καταφέρει να αποκτήσει ένα εργοστάσιο κατασκευής φίνων ταπήτων, ενώ εισήγε εξαιρετικής τέχνης χαλιά και από γειτονικές χώρες, τα οποία προωθούσε σε όσους μπορούσαν να τα πληρώσουν σε όλη την Ευρώπη. Αυτός και η οικογένειά του, όπως και πολλοί άλλοι Έλληνες, είχαν αλλαξοπιστήσει προκειμένου να μη χάσουν την περιουσία τους και εκδιωχθούν κακήν κακώς. Τις περισσότερες φορές, βέβαια, όλο αυτό ήταν ένα πρόπετασμα καπνού για τους Τούρκους, που έτσι τους άφηναν στην ησυχία τους. Φυσικά φρόντιζαν να αλλάξουν και το όνομά τους όπως και αυτά των μελών της οικογένειάς τους και να πάρουν ισλαμικά. Ωστόσο μέσα στο σπίτι όλοι

μιλούσαν ελληνικά και προσφωνούσαν ο ένας τον άλλο με τα χριστιανικά τους ονόματα.

Η σύζυγος του Γιάννη, η Αγγελική, το γένος Κομνηνού, του είχε χαρίσει δύο παιδιά, την Ελένη και τον Ηλία. Η Ελένη, που είχε γεννηθεί το 1917, ήταν τώρα έντεκα ετών, και ο Ηλίας, που είχε γεννηθεί δύο χρόνια αργότερα, κόντευε τα εννέα. Οικογένεια υπόδειγμα της Πόλης, αρχοντική και αξιαγάπητη σε όλους τους κύκλους.

Ο Γιάννης είχε μεγάλη φιλανθρωπική δράση και όπου μπορούσε βοηθούσε με χαρά, δίχως ασφαλώς να περιμένει κάποιο αντάλλαγμα. Λεβέντης και γενναιοδωρος άνθρωπος, φιλεύσπλαχνος και ανιδιοτελής. Αυτή άλλωστε η ανιδιοτέλειά του τον έκανε ιδιαίτερα αγαπητό στις κοινότητες τόσο των χριστιανών όσο και των μουσουλμάνων. Ο ίδιος διατηρούσε άριστες σχέσεις με το Φανάρι, αλλά και με την τουρκική κυβέρνηση του νέου προέδρου και αναμορφωτή της χώρας Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ.

Όπως κάθε Κυριακή, έτσι και σήμερα όλοι είχαν καθίσει στο μεγάλο τραπέζι της σάλας. Απαράβατος κανόνας στην οικογένεια ήταν ότι την Κυριακή το μεσημέρι δεν έπρεπε να λείπει κανείς από το γεύμα. Κάθε λογής καλομαγειρεμένα φαγητά γέμιζαν το τραπέζι. Η μικρή Ελένη κλήθηκε να κάνει την προσευχή. Τα παιδιά γνώριζαν καλά ότι αυτή τη συνήθειά τους της προσευχής δεν έπρεπε να τη μάθει κανείς έξω από το σπίτι. Είχαν μεγαλώσει με τον φόβο των Τούρκων χωροφυλάκων και γνώριζαν πάντα πώς έπρεπε να φερθούν.

* * *

Το πρωινό τους το είχαν περάσει κάνοντας βόλτα με την άμαξα στους μαχαλάδες του κέντρου. Τα παιδιά είχαν καθίσει δίπλα στον αμαξά, ενώ το ζευγάρι απολάμβανε τη βόλτα κουβεντιάζοντας κάτω από τη μεταξωτή τέντα. Είχαν πιει το αρωματικό τους τσάι και είχαν φάει τα γλυκά τους στο λόμπι ενός εκ των καλύτερων ξενοδοχείων της Πόλης, του Serdar-I Ekrem, απολαμβάνοντας την απεριόριστη θέα προς το Μπλε Τζαμί και την Αγία-Σοφιά ως τους πέρα μαχαλάδες και το στενό του Βοσπόρου, όπου σεργιάνιζαν εκατοντάδες πλοιάρια.

Στην οικία των Αντάνογλου ζούσαν δύο κορίτσια από ελληνικές οικογένειες τα οποία βοηθούσαν την Αγγελική στις δουλειές του σπιτιού και μία γκουβερνάντα, που είχε αναλάβει μαζί με τους δασκάλους τη σωστή ανατροφή των δύο παιδιών και τη μεταλαμπάδευση του ελληνικού πνεύματος. Βέβαια, στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών συνεισφέροναν όλοι, γονείς και προσωπικό, με κάθε μέσο. Η Ελένη άλλωστε μιλούσε, εκτός από την τουρκική, τόσο την ελληνική όσο και τη γαλλική γλώσσα, παρόλο που ήταν μόλις έντεκα ετών. Σπουδαία πρόοδο είχε και στο πιάνο, αφού τα μακριά της δάχτυλα τη βοηθούσαν να εξελιχθεί, ώστε τώρα να θεωρείται παιδί θαύμα. Το πιάνο της παλαιότερα ανήκε στη μητέρα της και είχε κατασκευαστεί στη Βιέννη κατόπιν παραγγελίας. Το μπροστινό μέρος κοσμούσε ένας περήφανος δικέφαλος αετός, σύμβολο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας αλλά και οικόσημο της οικογένειας των Κομνηνών.

Ο μικρός Ηλίας είχε το μυαλό του ακόμη στο παιχνίδι, αφού ήταν ο Βενιαμίν της οικογένειας, και συνέχιζε να πηγαίνει από αγκαλιά σε αγκαλιά και να χαϊδεύεται. Εκτός από τη μητρική του γλώσσα, τα τουρκικά, μιλούσε και ελληνικά.

Ήταν φανερό ότι η οικογένεια Αντάνογλου ενδιαφερόταν για τη σωστή εκπαίδευση και πρόοδο των παιδιών της, και τόσο ο Γιάννης όσο και η Αγγελική αφιέρωναν πολύ χρόνο και χρήμα για τα δυο τους βλαστάρια.

Διαβάστε τη συνέχεια στο βιβλίο.

Ἑξομολόγηση

Ἡ Ελένη, ως παιδί, ζει μια ευτυχισμένη και φαινομενικά άνετη ζωή στην Κωνσταντινούπολη του 1928. Χάνοντας, όμως, τους γονείς της από ατύχημα, όλα ανατρέπονται. Μακριά από τον αδελφό της, αντιμετωπίζει μόνη τη σκληρότητα του συγγενικού της περιβάλλοντος. Ως αντικείμενο συναλλαγής, καταλήγει στην Ἡπειρο, ανάμεσα σε σκληρούς ανθρώπους της ελληνικής υπαίθρου. Πέφτει χαμηλά, αλλά ξανασηκώνεται. Όταν ο έρωτας έρθει, είναι ήδη πολύ αργά για εκείνη...

Κόνιτσα, σήμερα.

«Έχω κάνει πολλές αμαρτίες, παιδί μου...»

Ἡ γερόντισσα Μαρκέλλα δεν έχει βγει από το μοναστήρι της Παναγιάς Βρεφοκρατούσας τα τελευταία εβδομήντα τρία χρόνια, δεμένη από ένα βαρύ τάμα. Τώρα, τις τελευταίες ώρες της ζωής της, ζητά συγχώρεση για να σταθεί αμόλυντη στην Κρίση Του Πλάστη. Να εξομολογηθεί. Ο πατέρας Θεόφιλος καλείται εσπευσμένα στα βουνά της Πίνδου να τελέσει το μυστήριο της εξομολόγησης...

Το παρελθόν μπορεί να αποτρέψει το μέλλον; Ἡ δύναμη της πίστης έχει την ισχύ να γεννήσει ελπίδα; Ο έρωτας αλλάζει το πεπρωμένο;

***Μια ιστορία βασισμένη σε αληθινά γεγονότα,
που καλεί τον αναγνώστη να αποδώσει δικαιοσύνη,
να πάρει θέση, να δικαιώσει ή να καταδικάσει πράξεις
που σημαδεύουν τις ζωές των ανθρώπων.***

minoaseditions

www.minoas.gr

9 786180 204544
ISBN 978-618-02-0454-4

ΚΩΔ. 35349